

Opmaat naar oorlogsmonument

door Frank Klok (deel 1)

De recente berichtgeving in de Vierklank over de noodlanding van de Amerikaanse bommenwerper in Groenekan, op 28 mei 1944, heeft de nodige reacties bij lezers losgemaakt. Een kleine bloemlezing:

Jongens waren we, tienerjongens
Frits van Rees woonde tijdens de tweede wereldoorlog met zijn ouders in de wijk Witte Vrouwen in Utrecht. 'Op die bewuste prachtige zonnige eerste pinksterdag, 28 mei 1944, was ik, tiener toen, met een vriend (Henk mallenburg) naar het Panbos bij Bilthoven gefietst om op de zandduinen wat te luiëren en te voetballen. Het zal ongeveer half vier geweest zijn toen we vliegtuigen hoorden. Even later werd er ook geschoten. Volgens mij was het geen Flag (Flugzeug Luftabwehr Geschuetz) van vliegveld Soesterberg. Het klonk als lichter kaliber, misschien waren het boordwapens van vliegtuigen, we zagen een paar Amerikaanse jagers rondvliegen (volgens ons Mustangs, vooral mijn vriend was daar heel zeker van). Even later kwam er met een enorm kabaal - we schrokken ons kapot - een viermotorige B-17-bommenwerper (een vliegend fort) op boomtophoogte over ons heen gederend. Zijn linker binnenmotor stond in brand. Hij verdween achter de bomen in de richting van de bossen van Beukenburg/De Leijen. Voor ons was op dat moment wel duidelijk dat het vliegende fort aan zijn laatste kilometers bezig was.

Achteraf denk ik dat die twee jagers de kreuple bommenwerper tijdens zijn moeizame tocht naar huis probeerden te beschermen tegen vijandelijke aanvallen. We waren nieuwsgierig naar de afloop en fietsten over de Utrechtse weg terug. Ter hoogte van het toenmalige 'Kalfje' zagen we de B-17 in de verte liggen, in de weilanden onder Groenekan. Er stonden een paar Duitsers omheen. We probeerden er natuurlijk dichterbij te komen maar werden door Duitse militairen tegen gehouden.'

Hardlopers

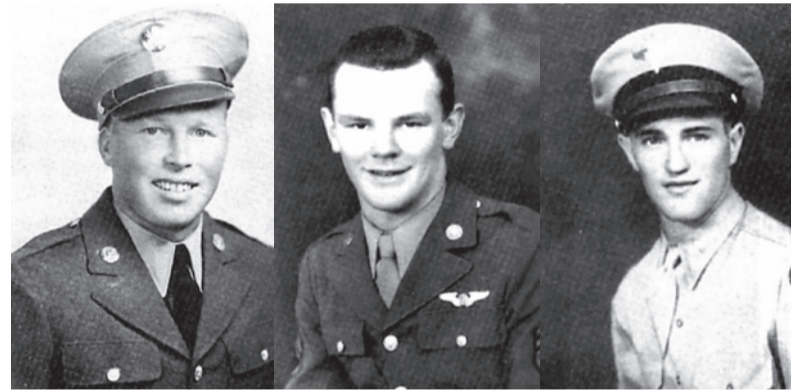
'Met een paar vrienden, jongens ook (een zoon van Hoenderdaal, broer van de postbode, een jongen van Kaal van de Kastanjelaan en mijn broer Kees), was ik op wat wij toen het Bokkenveldje noemden (later het terrein van korfbalclub Kameo in bos Voordaan), achter de wei van Westeneng', vertelt Gijs Barneveld. 'Er waren geen wedstrijden (Zondag in Groenekan!) en we lagen daar een beetje in het zonnetje met elkaar te praten. Er was in die tijd nog lang niet zoveel bebouwing en begroeiing in het dorp als nu en daarom had je vanaf die plek redelijk vrij zicht naar het Oosten.

Plotseling hoorden we schieten en kort daarna zagen we uit de richting van Bilthoven-Noord, heel laag, een grote bommenwerper aankomen. Hij brandde voor aan één van zijn vleugels. Hij draaide wat bij en we zagen hem achter de kassen van Van Vuuren aan de Groenekansegweg verdwijnen. We bedachten ons geen moment en zetten het op een lopen in de richting van de vermoedelijke crashplek, op volle snelheid over de Groenekansegweg, de kweek door van Copijn (toen nog gevestigd achter en opzij van de Groenekansegweg nr. 60). Helemaal bekaf bleven we verdekt staan tussen de coniferen aan de rand van de kweek. We hadden vrij zicht op de weilanden tussen Groenekan en Blauwkapel. De bommenwerper had inmiddels een hele sleuf door de weilanden getrokken. Hij lag nog te smeulen in de wei van De Kruijff, tegen de rand van de kweek van Copijn aan, op enkele tientallen meters van ons vandaan. De neus van het toestel had een berg aarde voor zich opgeduwd. Er was op dat moment nog niemand bij. Een grote blanke man in zwart leren pak met bebopkapsel kwam als eerste uit het vliegtuig geklommen, gevolgd door nog een paar bemanningsleden.

Binnenkort wordt in Groenekan huis-aan-huis geïnterviewd met intervjulijsten. Met de opbrengst zal een monument worden gerealiseerd ter nagedachtenis aan het offer dat de bemanning van de B-17 bracht voor onze vrijheid. Het monument zal in Groenekan op 28 mei 2014, 70 jaar na de noodlanding, worden onthuld in aanwezigheid van onder meer enkele familieleden van de omgekomen bemanningsleden en van leerlingen van de Nijepoortschool, die het monument zullen adopteren. Voor meer informatie: www.b17groenekan.nl.

den. Ze trokken een ander bemanningslid uit het vliegtuig en droegen die een meter of tien over de wei en legden hem met zijn benen in de sloot. Boer Dirk de Kruijff kwam kort daarna aangerend, al heel snel gevolgd door Hendrik Copijn van de kweek. Het duurde niet lang of ook de Duitsers van fort Blauwkapel kwamen door de weilanden aangerend, geweer in de aanslag en met ontbloot bovenlijf (ze hadden op het fort liggen zonnen). Helaas werden we toen ontdekt en weggestuurd. Ook een paar NSB-ers waren er trouwens snel bij en die zagen we later chocolade etend rondlopen. s'Avonds zaten we op de brug bij de Kastanjel-

aan, tegenover de boerderij van De Kruijff (ook toen al een JOP). Wat later die avond kwamen de Duitsers de lijken met een handkar ophalen. Ze hadden een kleed over de lichamen heen gelegd, maar we zagen de neuzen van laarzen uitsteken. Eén Duitser liep voorop, het geweer geschouderd. Ze verdwenen in de richting van de Utrechtseweg (nu de Koningin Wilhelminaweg). 'Dinsdagmiddag na Pinksteren zaten we aardappels te rooien op een stukje weiland van Westeneng achter de Oranjelaan. We konden het vliegtuigwrak zien liggen. De Duitsers waren het aan het slopen, toen het wrak tot ons groot leedvermaak opnieuw in brand vloog.'

De drie omgekomen bemanningsleden van de B-17

Kasumov en Mahdi exposeren in de Traverse

door Henk van de Bunt

Op 12 januari a.s. opent de volgende expositie van de ArtTraverse in het gemeentehuis. Van zondag 12 januari tot en met dinsdag 25 februari exposeren Basher Mahdi schilderijen en Kasum Kasumov beelden. De opening wordt verricht door Gerrit Luidinga, die het werk van Basher goed kent en er eerder over heeft gepubliceerd.

Vanaf de middelbare school is Basher (geboren als Bashir Mahdi Abas) met schilderen begonnen; eenvoudige volkse onderwerpen. Toen hij later boeken kreeg over de schilderkunst van grote meesters, raakte hij in de ban van neoclassicisme en romantiek wat tot op heden in zijn werk is terug te vinden. Volgens hem heeft de kunst sinds de vorige eeuw een verkeerde weg gekozen: ze is een afspiegeling ge-

worden van het jachtige en oppervlakkige leven zelf. Hij verweert zich hiertegen en probeert via zijn werk rust, vrede en welbevinden uit te dragen. Basher Mahdi woont sinds 1991 in Nederland. In 1979 dreef de toestand van zijn land én zijn interesse voor de kunst de Iraakse schilder Basher Mahdi naar Florence, waar hij een opleiding volgde in het schilderen van modellen. Hij kreeg tevens les van de

Italiaanse schilder Doni, in wiens atelier hij werkte. Een oude schoolvriend haalde hem in 1989 over in Nederland te exposeren. Nu woont hij alweer bijna 7 jaar in Bilthoven en werkt en exposeert o.a. bij de Utrechtse Ateliergroep Tij (www.ateliertij.nl).

Vermeer

Praten met Basher gaat wat moeizaam, mede doordat hij een aantal

jaren terug een schedeloperatie moest ondergaan: 'Hierna moest ik als een kind opnieuw leren praten, lopen, eten... vreselijk! Mijn schilderij is klassiek. Het meest bewonder ik de Hollandse schilder Johannes Vermeer: zijn interieurstukken zijn voor mij een bron van inspiratie. Zijn perfecte schildertechniek, zijn vermogen om een wereld van intimiteit te creëren, waarin het licht een betoverende rol speelt, probeer ik voortdurend te evenaren'. In zijn schilderij Interieur (1991) is een stoel in een kale ruimte te zien. Je ziet aan dit werk dat Basher zich verloren voelt: geen huis, geen familie en in ballingschap. Toch voel je ook door het licht dat naar binnen stroomt, dat hij zich bewust is van een zekere staat van vrijheid. Basher schildert dichtertelijke vertellingen, waarop altijd een lichtinval aanwezig is. Hij is in de kern een romanticus, vervuld van een hevig verlangen naar innerlijke vrede. Zijn huidige stijl heeft zich in Nederland ontwikkeld. Het doet denken aan de Italiaanse meesters uit de Renaissance. Sommigen noemen het surrealistisch, vergelijkbaar met Delvaux of Magritte, maar het heeft ook veel van Willink en is te omschrijven als magisch realistisch. Kenmerkend is enerzijds het verfijnde realisme, met name bij de weergave van stoffen.

Materialen

Kasum Kasumov (Baku, 1961) volgde de opleiding beeldhouwen aan de Kunstacademie in Baku

(Azerbeidzjan) en werkte tijdens een stageperiode in de Hermitage in Sint Petersburg. Hij woont sinds 1999 in Nederland. Opvallend aan het werk van Kasum Kasumov is de klassieke stijl en symboliek. Een beeldtaal die is ontstaan tijdens zijn kunstopleiding in de voormalige Sovjetrepubliek Azerbeidzjan en die zijn voorliefde verraadt voor de rijkdom van de Griekse en Romeinse cultuur. Het is zijn onuitputtelijke bron van inspiratie. Marmor, graniet, hardsteen, klei, was, brons, het zijn bekende materialen voor Kasum. Sinds 1985 exposeert Kasum regelmatig. Tot 1999 in Baku, daarna in diverse plaatsen in Nederland. Hij voert grote opdrachten uit voor particulieren en overheid. Kasum is een zeer gedegen opgeleid en professioneel kunstenaar. Hij is vertrouwd met de aanpak van eerste schets naar presentaties en uitvoering. In elk stadium is hij graag de regisseur van zijn eigen werk, met een ijzeren discipline in budgetbewaking, planning en kwaliteitsvolle realisatie.

advertentie

Zoon Alex en Basher Mahdi naast het schilderij 'Pagliaccio'.

Expositie
Gemeentehuis Jagtlust De Bilt
12 jan. 2014 | 25 feb. 2014

ART TRVERSE

Basher Mahdi
SCHILDERIJEN

Kasum Kasumov
BEELDEN EN RELIËFS

Opening zondag 12 januari om 15.00 uur

www.arttraverse.nl